

Agencija za komunikacijska omrežja in storitve RS
Stegne 7
1000 Ljubljana

Info.box@akos-rs.si

Ljubljana, 28. 07. 2017

Zadeva: Pobuda SOEK za čimprejšnjo ureditev problematike ugotovljenih zlorab pri zaključevanju klicev z izvorom izven EU/EGP ter stališče glede mnenja Sveta za elektronske komunikacije št. 0131-1/2017/18

Zveza: Predlog Priporočila o ravnanju operaterjev v primeru ugotovljenih zlorab pri zaključevanju govornih klicev z izvorom izven EU/EEA v posamičnem javnem mobilnem ali fiksnem omrežju v RS

Spoštovani,

v imenu Sekcije operaterjev elektronskih komunikacij pri Gospodarski zbornici Slovenije Agencijo ponovno pozivamo k sprejemu ukrepov za ureditev problematike **zlorab pri zaključevanju klicev z izvorom izven EU/EGP**. Kot smo operaterji, člani SOEK, predhodno že opozorili naslovni organ, smo nemočni pri naslavljanju problematike (možnost zaračunati višjo ceno še ni rešitev), ki se še stopnjuje, saj kršitelji ne čutijo ustreznega pritiska oz. nadzora ter možnosti ukrepanja.

Na Agencijo, ki je pokazala pripravljenost za sodelovanje, smo že naslovili predlog akta, pripravljenega s konsenzom operaterjev, ki se soočajo z enakimi težavami in ki bi omogočil operaterjem učinkovitejše odzive na zlorabe, predstavili smo tudi stališča (večkrat) tako Agenciji kot Svetu za elektronske komunikacije. Ugotavljamo, da predloga predpisa Agencija žal še ni dala v javno posvetovanje, je pa medtem Svet za elektronske komunikacije izdal mnenje, do katerega se v nadaljevanju opredeljujemo.

Predlagamo, da Agencija nadaljuje z izdajo regulatornega akta ter predlog priporočila čimprej objavi ter prične z javnim posvetom.

Uvodoma pa bi še poudarili, da analize zlorabljenega prometa v zadnjem času kažejo, da se posamezne številke, s katerimi se izvede zloraba (npr. zamenjava originalne A-številk), pojavijo le enkrat ali dvakrat, zato predlog rešitve iz leta 2016, ki je bil podan na podlagi takratnih analiz in opazovanj, dandanes ni več uporaben. Zaradi tega člani SOEK poudarjamo in predlagamo, da AKOS prvenstveno v presojo vzame tudi izvirne predloge ukrepov, ki smo jih člani SOEK predstavili AKOSu v okviru priprave osnutka Priporočila v letu 2016. Pri tem zlasti izpostavljamo možnost ukrepanja

OPTM na področju zagotavljanja prenosnih kanalov za zaključevanje klicev v OPTM. To pomeni, da bi OPTM imel (moral imeti, če naj učinkovito sodeluje pri preprečevanju zlorab – goljufij):

- **Pravico zavrniti zahtevek za razširitev medomrežne povezave z operaterjem oziroma tranzitnim operaterjem, ki kljub predhodnemu opozorilu še vedno v omrežje OPTM posreduje promet, ki je bil na kakršen koli način manipuliran.**
- **Pravico zmanjšati kapaciteto medomrežne povezave z operaterjem oziroma tranzitnim operaterjem, ki kljub opozorilom nadaljuje ali celo povečuje število oziroma delež prometa, na katerem so izvedene manipulacije izvora klica.**

Edini identifikator izvora klica je samo in izključno A-številka, torej številka klicatelja, ne glede na to, kje se klicatelj v trenutku klica fizično/geografsko nahaja.

1. Stališče glede mnenja SEK

»Zagotovitev enakega obravnavanja cenovnih obveznosti vseh govornih klicev v primeru medomrežno povezanih operaterjev, ki delujejo na notranjem trgu EU, ne glede na to, od kod klic, ki ga ti operaterji zaključujejo v omrežje posameznega nacionalnega operaterja, izvira.«

Člani SOEK ne razumemo povsem besedne zveze »enakega obravnavanja cenovnih obveznosti«, poudarjamo pa, da nismo operaterji, ki v svojih omrežjih zaključujemo klice medomrežno povezanih operaterjev tisti, ki izvajajo kršitve oz. kot jih imenuje SEK – goljufije. Menimo, da stališče SEK ni skladno z odločbami Agencije, ki utemeljeno vpeljujejo možnost cenovnega razlikovanja klicev, katerih izvor je zunaj EU/EGP.

»Pri odkritih goljufijah, ki nastanejo pri medomrežno povezanih operaterjev, ki so izven področja regulacije Agencije, Svet predlaga Agenciji, da pomaga operaterjem in se poveže z regulatorjem tujega operaterja z namenom razrešitve goljufij.«

SEK uporablja izraz »odkrite goljufije«, pri čemer je goljufija specifičen kazenskopravni pojem. Vsekakor smo operaterji prisiljeni razmišljati v smeri prijave domnevnih goljufij organom pregona, vendar je obdobje, da iz domnevnega preidemo na odkrito, precej dolgo in lahko mine več let. V vmesnem času ostajamo operaterji nezavarovani. Se sicer strinjamo, da se agencija poveže s tujimi regulatorji, vendar SEK ne pojasni, kako na bi to pomagalo operaterjem, ki so oškodovani z goljufijami.

Če pa je odkrita goljufija moment, ko je operater ugotovil poseg v A številko, pa še enkrat poudarjamo, da potrebujemo operaterji možnost učinkovitega ukrepanja (sankcioniranja) – ukrep mora imeti odvratilni učinek.

»Glede problema "OTT Bypass" Svet predlaga Agenciji, da pri pripravi novih regulativ vztraja pri uvedbi pravila, da mora vsak operater glasovni klic posredovati izključno in le operaterju, za katerega veljajo enaka pravila regulacije, kot zanj.«

Tudi tega sporočila SEK operaterji ne razumemo povsem. Tako ni jasno, katere nove regulative naj bi naslavljale to problematiko in kaj pomeni, da mora agencija vztrajati pri uvedbi pravila.

Glede pravila (na katerem naj po mnenju SEK vztraja Agencija) smo zadržani do ocene, da je način, ki ga predlaga SEK, sploh izvedljiv. Predlog odkazuje kvečjemu na neenako obravnavo ter po našem mnenju ni skladen z odločbami Agencije.

»Na podlagi podatkov operaterjev Svet ugotavlja, so nekateri začeli zaznavati zlorabe pri zaključevanju klicev nekaj tednov pred uvedbo novega načina regulacije v preteklem letu. Medtem, ko nekateri manjši operaterji ne občutijo oziroma zaznajo zlorab, večji operaterji ocenjujejo, da naj bi njihove izgube znašale tudi do 100.000€ ali več mesečno.«

Člane SOEK čudi pavšalna ocena problematike, ki se ni začela zgolj nekaj tednov pred novim načinom regulacije. Poleg tega je vsaka gospodarska družba, ki na trgu posluje z namenom pridobivati prihodke, dolžna, da za svoje pravice poskrbi sama kot tudi sama oceni in načrtuje lastno poslovanje. Če manjše gospodarske družbe nimajo interesa soočiti se s problematiko (npr. ker jim tranzitiranje in/ali zaključevanje prometa ne predstavlja pomembne ali celo ključne dejavnosti njihovega delovanja na trgu), to pač ne sme biti obravnavano kot dokaz proti operaterjem. Z gotovostjo trdimo, da operaterjem OPTM in vsem tistim, ki se aktivno ukvarjajo s tranzitiranjem mednarodnega prometa, zelo občutijo zlorabe in bistveno povečano tveganje poslovanja. V okviru svojih zmožnosti poskušamo ta tveganja zmanjšati, vendar je dejstvo, da brez učinkovitega in jasnega mehanizma sankcioniranja zlorab, ki bi imel že primarne odvrtilne učinke, v tem boju proti zlorabam ne moremo biti pretirano uspešni.

V vsakem primeru smo mnenja, da je dolžnost Agencije, da zaščiti nacionalno delujoče operaterje.

»Spremenjena cenovna regulacija je namreč omogočila ločen obračun EU in ne-EU prometa. Slednje lahko namreč izkoristijo operaterji, ki imajo ekonomski namen, z enostavno spremembo izvorne (A) številke iz ne-EU območja v EU območje pred posredovanjem klica naslednjemu operaterju. Spremenjena regulacija verjetno daje prednost slovenskim operaterjem, ki sprejemajo več ne-EU klicev in jih posredujejo dalje drugim slovenskim operaterjem.«

Ni jasno, na kakšni podlagi je SEK prišel do te ugotovitve. Vsekakor pa nakazuje, da je problem kompleksen in ga je zato potrebno začeti učinkovito razreševati. Kot se po letu uveljavljene spremenjene regulacije lepo kaže, brez ustreznega sankcioniranja ni možno pričakovati izboljšanja razmer, temveč ravno nasprotno.

Operaterji, ki zelo dobro poznamo zakonitosti in delovanje trgov posredovanja in zaključevanja klicev, smo pojasnili ključne sestavine tovrstnih poslov in kako bi preko njih naslovili reševanje težav, tudi zgoraj opisane ugotovitve SEK.

»Svet ugotavlja, da kakršnakoli tehnična rešitev v stanju trenutne regulacije ni smiselna, saj si lahko "goljufivi" operater preusmeri signalizacijo čez Agenciji nenadzorovano območje in tam s prometom počne enako ter ga nato usmeri nazaj. Zaradi tega Svet predlaga, da se regulacija spremeni na način, da si slovenski operaterji izmenjujejo promet po enotni ceni, ne glede na izvorno številko klicatelja, saj bi se s tem izgubil ekonomski efekt za zaslužek na podlagi spremembe številke A. Prav tako pa tudi iz tehničnega stališča ni nobene razlike pri posredovanju klicev različnega izvora, kar še dodatno predstavlja smiselnost enotne regulacije.«

Člani SOEK vztrajamo pri predlogu za sprejem ustreznega akta. Kar predlaga SEK, posega že v pogodbeno razmerje medomrežno povezanih operaterjev, kjer je Agencija nemočna pri ceni, ki jo članu SOEK določi za izmenjevanje medomrežno povezani operator (ki je lahko goljufiv ali pa to ni).

Predlog SEK po našem prepričanju ni skladen z ugotovitvami BERECa in drugih nacionalnih regulatorjev o ugotovljenih velikih nesorazmerjih v prometnih in finančnih tokovih med EU/EGP in drugimi območji. Ne pozabimo namreč izvirnega razloga za spremembo regulacije na področju EU/EGP: dolga leta so morali operaterji na področju EU/EGP zniževati svoje cene zaključevanja (pod regulatornimi pritiski in odločbami), medtem ko operaterjem izven EU/EGP tega ni bilo treba ali pa v bistveno manjši meri. Poleg tega so lahko operaterji izven EU/EGP diskriminirali med nacionalnimi in mednarodnimi klici. Vse to pa je privedlo do ekstremnih neravnovesij med prometnimi in finančnimi tokovi iz naslova elektronskih komunikacij med EU/EGP področjem in ostalimi področji. Slovenija, ki je na stičišču tega področja in je ekonomsko močno povezana z državami zahodnega Balkana, je v tem nesorazmerju utrpela ogromno poslovno in gospodarsko škodo.

Podobno se je dogajalo s pomembnim delom držav EU/EGP, zato so države članice lahko dosegle vsaj približno izenačitev pogojev z območji izven EU/EGP. Če gre torej za konsenz na ravni EU/EGP, ki spodbuja prizadevanje nacionalnih regulatorjev, da zaščitijo interese enotnega notranjega trga in lokalnih trgov, ne razumemo, zakaj je SEK sprejel stališče, ki je po našem prepričanju škodljivo za nacionalni trg elektronskih komunikacij in za operaterje, ki z nekaj deset milijonskimi naložbami na letni ravni vlagajo v razvoj komunikacij v Sloveniji.

»V primerih, ko pa bi operaterji zaznavali goljufije pri izmenjavi prometa s tujimi operaterji, ki jih Agencija ne regulira, Svet predlaga, da se Agencija poveže z ustreznim regulatorjem tujega operaterja ter poskusi izvesti ustrezen nadzor.«

Člani SOEK smo pripravljene podpreti vsa prizadevanja, da se v reševanje problematike vključijo prav vsi relevantni regulatorji. Vendar je tak predlog popolnoma brez teže – v času, ko se operater sooča s kršitvijo, je njegovo orožje možnost hitre in ostre reakcije, sem pa težko sodijo postopki reševanja sporov z mednarodnimi elementi. Za primer pogledimo uspešnost veliko hujše problematike motenj frekvenčnega prostora na državnih mejah. Problematika se naslavlja in rešuje že desetletje, motnje rde prostora se pa kar dogajajo. Medtem ko Slovenija prijavlja te motnje mednarodnim organom, je italijanska država podprla nacionalne interese in so sodišča začela slovenskim operaterjem izrekati enormne odškodnine za nekaj, kar tudi pod razno ni kršitev. Za Slovenijo lahko ugotovimo, da ni ustreznega prekrška za prirejanje podatkov o izvoru klica. Morda je enako v tujini.

»Zaradi pojavnosti OTT ponudnikov operaterji opažajo izgubo prometa, ki naj bi znašala nekje med 10 % in 20 % klicev. Glede možnosti pri razreševanju težav zaradi aplikacij, ki omogočajo OTT Bypass, Organ evropskih regulatorjev za elektronske komunikacije (BEREC) že pripravlja spremembe regulacije, ki bodo zajele tudi tovrstne storitve. Kljub temu Svet Agenciji še dodatno predlaga, da le ta vztraja pri uvedbi pravila, da mora vsak operater glasovni klic posredovati izključno in le operaterju, za katerega veljajo enaka pravila regulacije, kot zanj.«

Člani SOEK bomo nestrpno pričakovali omenjeno BEREC regulacijo, do takrat pa bi vztrajali na predlogu, da nacionalni regulator stori vse, kar je potrebno, da zaščitijo nacionalne operaterje in slovenske uporabnike pred zlorabami.

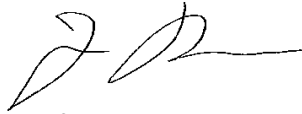
2. Sklepno

Glede na navedeno, Agencijo pozivamo k upoštevanju našega predloga ter apeliramo, da Agencija čimprej podpre prizadevanja članov SOEK, da se problematika ustrezno naslovi. Člani SOEK ostajamo Agenciji na voljo pri iskanju ustrezne razumne ter pravno vzdržne rešitve.

Lep pozdrav,

Dušan Zupančič

Direktor Združenja za informatiko in telekomunikacije

Katja Mohar-Bastar

Predsednica Sekcije operaterjev elektronskih komunikacij

